

„Nem mindennapi digitalizáció”

Szubjektív gondolatok egy szakmai workshopról

GACSÁLYI-TÖLGYESI ÁGNES, ZACHÁR KRISZTINA

g.tolgyag@gmail.com, kriszta.zachar@gmail.com

A digitalizáció már nem kopogtat, hanem berúgja az ajtót és teret kér magának. Így két lehetőségünk marad:

- vagy fanyalgunk, idegenkedünk, tiltakozunk ellene, félünk tőle
- vagy nyitott füllel meghallgatjuk, hogy mit ajánl nekünk és felfedezzük a benne rejlő lehetőségeket.

Ez utóbbit tette a MOKSZ képviselőjében GACSÁLYI-TÖLGYESI ÁGNES elnök és ZACHÁR KRISZTINA elnökségi tag, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Tudományos Könyvtárának könyvtárosa, amikor elfogadva a meghívást, részt vett 2024. szeptember 18-án a BME OMIKK, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma és az MKE Műszaki Könyvtáros Szekció szervezésében, a Pedro Kft. szakmai támogatásával

megrendezett „Nem mindennapi digitalizálás” című rendhagyó workshopján. Az eseményről az Orvosi Könyvtáraknak HOLL ANDRÁS, az MTA Könyvtár és Információs Központ informatikai főigazgató-helyettese ír részletes szakmai összefoglalót. Az alábbiakban a MOKSZ képviselőinek személyes élményei következnek.

GTÁ: A Budapesti Műszaki Egyetem falai között sétálni már önmagában is felemelő élmény volt, miközben megértő aggodalommal figyeltem a folyosókon tanulmányaikba mélyedő, néhol szorongó, máshol vidáman zszizsegő rengeteg hallgatót. A központi épület tekintélyt parancsoló, ugyanakkor lenyűgöző hangulatú labirintusában bolyongva kolléganómmal többször is meg kellett állítanunk a fiatalokat útbaigazítást kérni. Némi szomorú csalódottságot éreztünk, amikor kiderült, hogy kevesen tudták a könyvtár helyét. Mi-

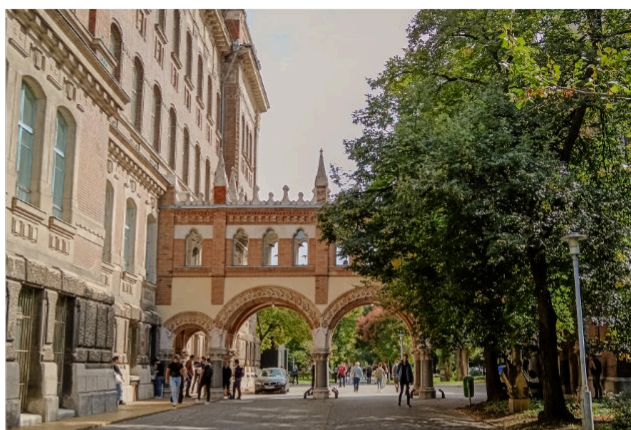
A BME-OMIKK központi olvasóterme (fotó: GTÁ)

A tudomány csendes birodalma (fotó: GTÁ)

előtt ítéltünk volna fölöttük, abban maradtunk, hogy biztosan valamennyien golyák voltak, még nincs helyismeretük. Lélekben már írtam is a patinás épület bejárata fölé – minden hallgató és oktató okulására ALBERT EINSTEIN jótanácsát: „*The only thing you absolutely have to know is the location of the library*”

A „Sóhajok hídján” átkelve szinte hallottuk a vizsgáznivaló diákok fohászait, amelyekről az említett

A „Sóhajok hídján” (fent, fotó: GTÁ) Az ajándék mappa (lent, fotó: GTÁ)

építészeti remekmű elnevezése származik. Az előadóteremben kedves fogadtatásban, sőt ajándékban volt részünk. Elegáns mappával kedveskedtek, amelynek azonnal hasznát is vettük az előadásokon hallottak jegyzetelése közben.

A délelőtt folyamán négy remek előadást hallhattunk, közülük hármát magyar, egyet angol nyelven, melyek során látványos időutazásban volt részünk a digitális technika fejlődése terén a mikrofilmtől a könyvkímélő, prémium kategóriás planetáris könyvszkennerig. Ha az előadások során lemaradtunk volna valamiről – ami bizony előfordult az előadók minden részletre kiterjedő, professzionális prezentációja közben –, akkor azt délután személyesen is megtapasztalhattuk a műhelylátogatás keretében. Itt szembesülhettünk a digitalizáció csodáival: nagyteljesítményű mikrofiche-szkennerrel, átvilágítótáblás filmadapterrel, síkgyas dokumentum- és filmszkennerrel és e-gyebekkel.

Hogy mit hasznosítottunk a látottakból-hallottakból? Talán azt a bizonyosságot, hogy visszafordíthatatlanul megváltozott világunkban, szűkebb értelemben véve könyvtáraink állományának védelme, megőrzése érdekében érdemes megismerkednünk és megbarátkoznunk a technika eme csodáival.

Digitalizáló gépcsodák bemutatója (fotó: GTÁ)

A tartalmas és kellemes nap végén kolléganőmmel természetesen bekukkantottunk az ámulatba ejtő, csodaszép könyvtárba. Mindkettőnket lenyűgözött a látvány – nem csak az építészet remekműve okán, hanem mert tele volt szorgosan tanuló hallgatóval!

ZK: A kalandos épületbejárás után átsétálni a Sóhajok hídján és megérkezni a workshop igazán tetszetős helyszínére izgalmas volt. A programnak helyet adó olvasóterem napfényben úszva várta az érdeklődőket.

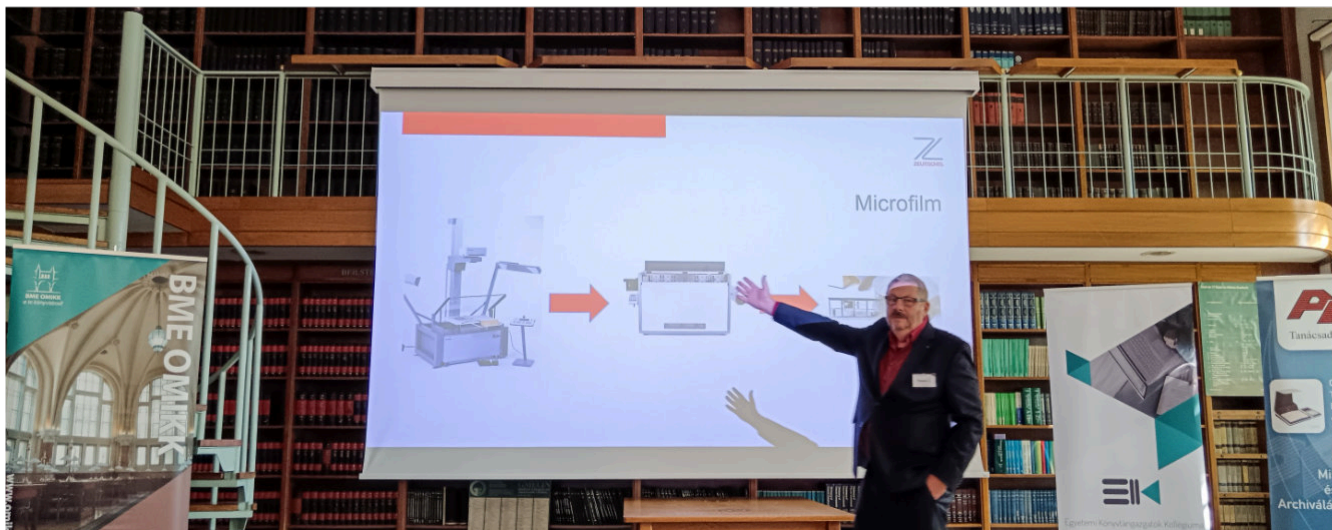
A workshop megnyitásként a BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár főigazgatója, MARTON JÓZSEF ERNŐ köszöntötte a vendégeket és az előadókat, majd FARKAS ISTVÁN, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Szekciójának elnöke üdvözölte az résztvevőket.

Az első előadásban, melyet Főigazgató Úr tartott, meghallgathattuk az intézmény digitalizálási tapasztalatait. Az intézmény dokumentumállománya digita-

lizálásának fő célját reprezentálva látványos idővonalon megismerhettük az eddig elért eredményeket. És hogy ezek az eredmények hogyan születtek, milyen eszközöket használtak? Azt is megtudhattuk a bemutatóból. A különféle dokumentumtípusok digitalizálásához különböző eszközöket használnak, melyek igen komoly arzenált jelentenek a diákat nézegetve, nagy mennyiségű állományt sikerült létrehozni az elmúlt évek során a kollégáknak.

A második előadásban megismerhettük a Zeuschel cég képviseletében FRANK J. EPPLE úrtól a cég legjobb és legmodernebb digitalizáló eszközeit, a különféle modern kutatási és fejlesztési irányokat és eredményeket. Ugyan az előadás angol nyelven folyt, de az érdeklődők, mint például én is a kivetített ppt alapján is nagyjából el tudta képzelni, hogy miről is szól az előadás, miért is kimagaslóan izgalmasak ezek az eszközök.

Frank J. Epple előadása (fotó: GTÁ)

fotó: GT/A

A tudományos előadások sorát a Pedro Kft. képviselőjében LOUSCHA LÁSZLÓ folytatta. Általa egy mélyen-szántó fénytani előadást hallgathattunk meg a generatív szkennelésről. Sosem gondoltam, hogy amikor szkennelnek egy cikket, tulajdonképpen digitalizálok, eközben milyen izgalmas dolgok történnek, és hogy maga a folyamat ennyire szerteágazó háttérrel rendelkezik. Vagy akár egy szkennelt képet nézek, akkor a munkafolyamat során mennyi mindent kell beállítani egy eszközön, hogy a digitalizált kép jól használható, élvezhető minőségű legyen. Az is nagyon meglepett, hogy a mesterséges intelligencia mennyit tud segíteni a digitalizáló szakember munkájában.

Az utolsó előadásban KUKÁR BARNABÁS MANÓ, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa mutatta be az intézmény digitalizációs munkáját. Az OSZK keretein belül egy hierarchikus struktúrába tartozik a gyűjteménymegőrzési főosztály alá kapcsolt Digitalizáló Osztály. Az osztály technikai felszereltsége igen sokrétű, a legmodernebb eszközök segítik a megőrzési munkálatokat. A projektek mennyiségén is látszik, milyen sokszínű és változatos munkát végeznek az osztály munkatársai. Erről tanúskodnak az adatok is, melyeket az előadás végén mutatott be az intézményt képviselő eladó.

A workshop tudományos programjának befejezésével egy kellemes ebédre és szakmai csevegre hívták a résztvevőket, ahol egy kevés idő jutott az előadásokon hallottak megemlékezésére és gondolatok kicserélésére.

A program folytatása egy újabb kalandos épület-túra után következett. A digitalizáló műhely kicsiny termibe besúfolódott lelkes hallgatóság három, az álta-

lunk ismert szkennerekre egyáltalán nem hasonlító gépcsodával találta szembe magát. LOUSCHA LÁSZLÓ, a szerkezetek nagy ismerője egy rövidnek szánt szenvedélyes és érdekes beszámolót tartott az eszközökről. Pontról pontra bemutatta az egyes gépeket, felépítésüket, működésüket, a burkolat alatt rejlő csoda alkatrészeket. Finom titkokat tudhattunk meg arról, hogy miként befolyásolják az egyes eszközök által elkészített produktumok más rendszerek működését.

Hihetetlen sok érdekes dolgot hallottunk még ezen túl. És látni ezeket a csodamasinákat működés közben..., lélegzetelállító volt. Arra gondoltam, miközben figyeltem, hogyan dolgoznak a gépek, hogy milyen finom mozdulatokkal teszik rá a kinyitott könyvekre az üveglapot és a könyvek nem sérülnek, hogy milyen jó lenne, mondjuk a mi könyvtárunkba is, ha nem is ennyire profi, de valami kiskönyvtárban is kezelhető szerkezet. Nagyon sokat lendítene a digitalizáló munkánkon. Szerintem minden könyvtárban van olyan állományrész, amelyet jó lenne digitálisan megőrizni a jövő számára, vagy egyszerűen szolgáltatni az olvasóink felé.

Számomra nagyon hasznos volt ez a kirándulás a jövőbe, ami lehet, hogy az én kicsi világomban még elérhetetlen, mégis hasznos volt megismerni. Olyan ismeretekre is szert tettem, amelyekre nem is gondoltam.

Sok gondolat járt a fejünkben Ágival, miközben kifelé kavargtunk az épületből. Nagyon jó volt belelátni abba, hogy mások hogyan és mivel dolgoznak, hogy hová lehet eljutni. Melyek azok az eszközök, amelyek lehetővé teszik a védett muzeális gyűjtemények gondos munkával történő megőrzését. ■